

POSTANOWIENIE

14 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 14 października 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa F. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko O. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej F. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 30 marca 2023 r., I AGa 276/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od F. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz O. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powódka F. sp. z o.o. w G. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, zaskarżając to orzeczenie w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji oddalił apelację skarżącej w sprawie o zapłatę przeciwko O. sp. z o.o. w O.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi, mającą wynikać z naruszenia art. 751 pkt 1 w zw. z art. 750 k.c. i w zw. art. 118 k.c. Za drugą przyczynę kasacyjną skarżąca uznała potrzebę wykładni przywołanych wyżej przepisów jako „budzących poważne wątpliwości, które zostaną przedstawione szczegółowo w dalszej części w uzasadnieniu skargi kasacyjnej”. Trzecią przyczynę stanowiło natomiast zagadnienie prawne o treści, „czy w sytuacji gdy łącząca strony umowa o świadczenie usług zawarta na czas określony trwa nadal (nie została [...] skutecznie wypowiedziana), a zleceniobiorca [...] pozostawał do końca umownego okresu obowiązywania umowy w gotowości jej wykonania przy niezmiennym z jego strony potencjale kadrowo – technicznym, lecz nie mógł wykonać tej umowy z przyczyn od niego niezależnych, bo istniejących po stronie zleceniodawcy [...], to jego wynagrodzenie z tego tytułu podlega przedawnieniu według zasad ogólnych wynikających z art. 118 k.c. [...] czy też w okresie dwuletnim ze skutkiem na koniec roku kalendarzowego, o którym mowa w art. 751 pkt 1 k.c. w związku z art. 750 k.c. [...]”.

Żadna z trzech przywołanych przyczyn kasacyjnych nie została opatrzona właściwym dla niej uzasadnieniem; skarżąca poprzestała jedynie na odesłaniu do „uzasadnienia skargi”, czyli, jak należy mniemać, do uzasadnienia podstaw kasacyjnych. W związku z tym wypada przypomnieć, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz uzasadnienie podstaw skargi kasacyjnej stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 oraz 398⁴ § 2 k.p.c.), toteż konieczne jest ich wyraźne wyodrębnienie (zob. postanowienia SN z: 10 stycznia 2001 r., V CZ 189/02 oraz 23 stycznia 2008 r., II PK 278/07).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach tzw. przedsądu. W uzasadnieniu tym skarżący powinien wyjaśnić wystąpienie przyczyn kasacyjnych unormowanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a tym samym przekonać Sąd, dlaczego przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy miałyby być skarga kasacyjna

wywieczona w sprawie, która została już rozpoznana i prawomocnie rozstrzygnięta przez Sądy powszechne. Z kolei uzasadnienie podstaw kasacyjnych służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostały przyczyny kasacyjne. Analiza tego uzasadnienia może być wprawdzie pomocna w rozważeniu, czy okoliczności sprawy świadczą o zaistnieniu skonkretyzowanych przez ustawodawcę przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jednak zasadniczy cel wywodów strony skarżącej jest w tym przypadku ukierunkowany na wyjaśnienie zaistnienia takich naruszeń przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, które uzasadniają wnioski skargi: o uchylenie zaskarżonego orzeczenia albo o jego uchylenie i stosowną do żądania strony zmianę.

Odesłanie do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, mającego – stosownie do przywołanych uprzednio twierdzeń skarżącej – zawierać także argumentację świadczącą o wystąpieniu przyczyn kasacyjnych, częstokroć prowadzi do ograniczenia perspektyw przyjęcia skargi do rozpoznania. Wymagania stawiane wykazaniu przesłanek zastosowania art. 398⁹ § 1 k.p.c. są bowiem dostosowane do specyfiki tzw. przedsądu, w ramach którego zasadnicze znaczenie ma przekonanie Sądu o istnieniu poważnych względów - głównie związanych z racjami publicznoprawnymi - na rzecz merytorycznego rozpoznania skargi. Tymczasem samo w sobie uzasadnienie podstaw kasacyjnych - istotne zasadniczo wówczas, gdy skarga została już przyjęta do rozpoznania - nie wymaga tak ujętej argumentacji, a jedynie przekonania Sądu o zasadności zarzutów kasacyjnych. Jeśli jednak strona skarżąca nadaje uzasadnieniu podstaw kasacyjnych charakter - zarazem - motywów przyjęcia skargi do rozpoznania, a w uzasadnieniu tym nie przedstawi odpowiednio przekonującej argumentacji świadczącej o oczywistej zasadności skargi, o potrzebie wykładni przepisów prawnych lub o wystąpieniu istotnego zagadnienia prawnego, to – wobec niespełnienia wymagań stawianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. – ogranicza własne perspektywy przyjęcia skargi do rozpoznania.

W okolicznościach niniejszej sprawy argumenty zawarte w motywach podstaw kasacyjnych (ocenione pod kątem wystąpienia przywoływanych przez

skarżącą przyczyn kasacyjnych) nie uzasadniały przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Oparcie wniosku, o którym mowa w art. 398⁴ § 2 k.p.c. na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymagało wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. W tym przypadku wnoszący skargę powinien zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Przedstawiona przez powódkę argumentacja nie przekonuje o wystąpieniu przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie świadczy również o potrzebie wykładni art. 751 pkt 1 w zw. z art. 750 k.c. i w zw. art. 118 k.c. Sąd Apelacyjny zaprezentował spójną koncepcję interpretacji przepisów dotyczących przedawnienia roszczenia o wynagrodzenie, tłumacząc podstawy zastosowania art. 751 pkt 1 k.c. Odniesienie stanowiska Sądu drugiej instancji do wywodów „uzasadnienia skargi”, rozważonych jedynie pod kątem wystąpienia przyczyn kasacyjnych (stosownie do roli tzw. przedsądu), nie prowadzi w żadnym razie do wniosku o tym, by racje leżące u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia pozostawiały wątpliwości mogące świadczyć o oczywistej zasadności skargi.

Wobec powołania się przez skarżącą również na potrzebę wykładni przepisów oraz na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego należy ponadto przypomnieć, że połączenie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem stanowić

istotnego zagadnienia prawnego lub wywoływać trudności w wykładni przepisów prawa, a jednocześnie nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowego jej rozstrzygnięcia (zob. postanowienie SN z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11). Tymczasem skarżąca w odniesieniu do trzech wymienionych wcześniej przyczyn kasacyjnych przywoływała te same regulacje: art. 118 k.c. oraz art. 751 pkt 1 w zw. z art. 750 k.c. Dostrzegana przez skarżącą potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów miałyby zatem wynikać z tych samych przyczyn, które zaowocowały powołaniem się na oczywistą zasadność skargi oraz sformułowaniem (omawianego poniżej) istotnego zagadnienia prawnego – co w jawny sposób świadczy o niespójności argumentacji i podważa tezy skarżącej o zasadności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Co się tyczy istotnego zagadnienia prawnego, to zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar

problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytanie zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Pytanie sformułowane przez powódkę nie odpowiada opisanym wyżej wymaganiom. Po pierwsze, jak wskazano powyżej, stanowisko skarżącej jest wewnętrznie sprzeczne, gdyż ta sama kwestia, mianowicie termin przedawnienia dochodzonych w sprawie roszczeń, postrzegana jest przez powódkę raz jako oczywista, a raz jako stanowiąca poważny problem jurydyczny. Po drugie, argumentacja zawarta w uzasadnieniu podstaw skargi, oceniona z perspektywy właściwej dla tzw. przedsądu, nie świadczy o tym, by w sprawie wystąpił i został ujęty przez skarżącą problem prawny czyniący zadość przesłankom zastosowania art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to znaczy wyjątkowo doniosły, poważny i wymagający dokonania wykładni przytoczonych wcześniej przepisów przez Sąd Najwyższy.

Jako ostatnią przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka wskazała nieważność postępowania. Powołała się przy tym na art. 379 pkt 4 k.p.c. oraz stanowisko prawne wyrażone w uchwale (7) SN – zasadzie prawnej – z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, stwierdzając, że rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie ukształtowanym stosownie do art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: u.cov.) „ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania” (s. 3-4 skargi).

Zawarcie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny kasacyjnej w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania należy brać pod uwagę z urzędu, co oznacza, że możliwe jest uwzględnienie skargi niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia określonego przepisu postępowania oraz

czy wykazał możliwość wpływu tego uchybienia na wynik sprawy (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02). Jednocześnie, mając na względzie okoliczność, że na etapie tzw. przedsądu nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania nie jest konieczne najzupełniej pewne wykazanie, że postępowanie przed sądem drugiej instancji dotknięte było wadliwością określoną w art. 379 k.p.c. Konieczne jest jednak przedstawienie argumentacji, z której wynika, że stan taki jest co najmniej wysoce prawdopodobny (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

W sprawie nie uprawdopodobniono, by zaszła wskazana przez skarżącą przyczyna nieważności postępowania. Z wywodów skargi wynika, że powódka zdaje sobie sprawę, iż skład sądu orzekającego w sprawie nie był sprzeczny z przepisami prawa. Do ukształtowania tego składu znajdował bowiem zastosowanie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 u.cov., zgodnie z którym sprawa mogła zostać rozpoznana w składzie jednoosobowym. Skarżąca dostrzega zatem, że nie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c., natomiast oczekiwanie niezastosowania przepisu szczególnego tłumaczy zasadniczo przywołaniem tezy uchwały siedmiu sędziów SN – zasady prawnej – z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22.

Do wydania zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego doszło jednak przed wydaniem tej uchwały (30 marca 2023 r.), toteż przyjęta w niej wykładnia przepisów prawa nie była wiążąca w niniejszej sprawie. Zgodnie bowiem z treścią uchwały obowiązuje ona – stosownie do stanowiska wyrażonego w jej sentencji, a odmiennego od wyjaśnienia zawartego w uzasadnieniu – „od dnia jej podjęcia”. Nie istnieje zatem potrzeba rozważenia ewentualnego formalnego wpływu tej uchwały na obranie określonego kierunku oceny prawnej przez Sąd Najwyższy orzekający w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie treści zawarte w uzasadnieniu wskazanej uchwały nie przekonują o trafności wyrażonego w niej stanowiska, wobec czego Sąd nie dostrzega również podstaw do uznania, by poglądy stojące za podjęciem uchwały miały znaleźć przełożenie na rozstrzygnięcie o zasadności – opartego na częściowo zbliżonych

motywach – wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

Podzielenie stanowiska skarżącej wymagałoby w istocie pominięcia przepisu ustawy z uwagi na jego – rzekomą – niezgodność z Konstytucją oraz przyjęcia, że w to miejsce zastosowanie powinien być znaleźć art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed 28 września 2023 r. Sąd Najwyższy nie dostrzega jednak przyczyn, dla których art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 u.cov. miałby wymagać zbadania zgodności z Konstytucją (w trybie właściwym, tj. przewidzianym przez art. 193 Konstytucji), ani tym bardziej – racji, dla których pominięcie zastosowania tego przepisu byłoby dopuszczalne w jednostkowej sprawie.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[J.T.]

r.g.